

BÖLÜM 5

ADLİ MUHASEBEYE GENEL BİR BAKIŞ

Yakup ASLAN¹

GİRİŞ

Küreselleşmenin etkisiyle işletmelerin çevreleriyle etkileşimi artmıştır. İşletmelerin ekonomik birimler olduğu düşünüldüğünde bu durum, mali olayların kaydedildiği, sınıflandırıldığı, rapora döküldüğü muhasebe departmanını da doğrudan etkilemektedir. Küreselleşmenin baş döndürücü hızına işletmelerin tüm birimleri entegre olmaya çalışırken, muhasebe birimi de bu dönüşüme ayak uydurmak durumundadır.

Muhasebe birimi, işletmenin tüm paydaşlarını doğrudan ya da dolaylı olarak etki etmektedir. Günümüz dünyasında muhasebe sadece işletmelerin kâr-zarar dengelerinin gözetildiği bir birim olmanın çok ötesindedir. Zira teknolojiye yaşanan gelişmeler, işletmeleri muhasebe uygulamalarında daha farklı parametreleri ele almalarının önünü açmıştır. Mali olayların sayısındaki artışlar, yatırımcıların ihtiyaç duyduğu bilginin muhasebeden bilgilerle şekillenmesi muhasebenin ürettiği bilgilerdeki kalitenin sorgulanmasına zemin oluşturmaktadır. Teknolojiyle beraber muhasebe uygulamalarında kullanılan yazılımların sayısında da ciddi artışlar görülmektedir. Bu durum muhasebe süreçlerinin hızlanmasına katkı sunmakla birlikte, denetim konusunda bazı sorunların oluşmasına neden olmaktadır. Zira büyüyen işletmeler, karlılık rakamlarını daha yukarı çıkarmak, bilançolarıyla yatırımcıları etkilemek, kendi menfaatlerini toplumun menfaatlerinin önüne geçirmek gibi düşüncelerle, manipülatif, eksik ve hatalı işlemler yapabilmektedir. Bu bağlamda Adli muhasebeye ihtiyaç duyulmaktadır. Adli muhasebe ile gerçek gibi gösterilen mali tabloların oluşturabileceği zararları, Muhasebe-Hukuk ekseninde değerlendirerek önlemeye çalışmak, Adli muhasebenin önemine vurgu yapmaktadır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, yakupaslan42@gmail.com

3. Uzman Tanıklık

Adli makamlar adli muhasebecilerden; fonların kötüye kullanımı, hileli talep, rüşvet, yolsuzluk, zimmete para geçirme, vergi kaçırma, finansal suçlar, marka ihlalleri, uygunsuz muhasebe işlemlerinin aydınlatılmasında uzman tanığın görüş ve raporuna ihtiyaç duyulmaktadır (Şahin, 2011). Uzman tanıklıkla mahkemenin gidişatında, muğlak nitelikteki ileri düzey mesleki deneyim ve bilgi gerektiren durumlarda mahkemenin tüm taraflarının aydınlatılmasının hedeflendiği anlaşılabılır.

SONUÇ

Adli Muhasebe, muhasebe uygulamalarında karşılaşılan hata, hile ve manipülasyonların ortadan kaldırılması için Hukuk bilimi başta olmak üzere birçok bilim dalıyla hareket eden muhasebenin önemli bir alanı haline gelmiştir. Adli muhasebeciliğin bu denli yaygınlaşmasında hiç şüphesiz mali olayların sayısı ve niteliğinde görülen artışın etkisi vardır. Adli Muhasebecilik, muhakeme gerektiren, denetim metodlarının ileri düzeyde kullanılmasını gerektiren bir alan haline dönüşmektedir. Esasen finansal bilgi manipülasyonunu önlemeye yönelik alınan tedbirlere rağmen, Adli muhasebeye duyulan ihtiyaçtaki artış oranı sorgulanmalıdır. Tarafların hileli işlemlerden umdukları hususların, ortadan kaldırılması ile ilgili bazı öneriler sunulabilir. Muhasebe eğitimi ve farkındalığı ilkokuldan itibaren başlaması bilincin oluşmasına katkı sunacaktır. Üniversitelerde açılacak yüksek lisans ve doktora programlarında Adli Muhasebeye yer verilmesi ihtiyaç duyulan kalifiye elemanların yetişmesi ve yetiştirilmesine katkı sunacaktır.

KAYNAKÇA

- Association of Certified Fraud Examiners (ACFE) (2016), *Report to the nations on occupational fraud and abuse*, Erişim Adresi: www.acfe.com/rtn2016.aspx (Erişim Tarihi: 15 Şubat 2020).
- Karausta, T., Dönmez A. (2013). "Mesleki Hile ve Bir Çözüm Önerisi Olarak Adli Denetim: Türkiye'de SPK'dan Yetki Almış Denetim Firmalarına Yönelik Bir Araştırma", *Mali Çözüm Dergisi*, Cilt 115: ss. 59-88.
- Masak (2018). *Masak Faaliyet Raporu*. Retrieved from Ankara:
- Özkul, F. U., & Pektekin, P. (2009). Muhasebe Yolsuzluklarının Tespitinde Adli Muhasebecinin Rolü ve Veri Madenciliği Tekniklerinin Kullanılması. *World of Accounting Science*, 11(4).
- Rezaee, Z., Larry Crumbley, D. and Elmore, R.C. (2004), *Forensic accounting education: a survey of academicians and practitioner*, *Advances in Accounting Education*, Vol. 6, pp. 193-231.
- Şahin, B. (2011). *Adli Muhasebecilik Mesleği ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.